

<https://digitalcommons.andrews.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=1177&context=jats>

Byla Ellen Whiteová v otázce ospravedlnění zmatená?

Thomas A. Davis

Pro Tajemství Bible zpracoval Ladislav Hodač

Od dob reformace je tradičním postojem protestantismu, že ospravedlnění je pouze z víry a nic k tomu. Jeden významný adventistický autor proto s uznáním napsal: „Reformátoři učili, že ospravedlnění je něco, co Bůh dělá **pro nás**, nikoliv **v nás** – to je zásadní rozdíl...”¹

Tento názor sdílí mnoho adventistů sedmého dne. Proto se setkáváme s výroky typu:

„Jsme ospravedlněni pouze tím, co pro nás Kristus udělal, bez nás, mimo nás.“²

Je tedy ospravedlnění záležitost pouze právní, deklarativní (prohlašující), soudní (forenzní)? Není v něm žádný prvek prožití zkušenosti?

Mnozí by odpověděli, že ne, že není.

Ellen Whiteová několikrát řekla, že ano, že je. Než někteří zmateně zvednou ruce a vykřiknou, „Ale to je přece ryzí katolicismus,“ prozkoumejme tuto záležitost s otevřenou, vnímavou myslí.

Několik výroků Ellen Whiteové na toto téma vyvolalo u lidí, kteří se jimi zabývali, jisté rozpaky. Zdá se, že jsou s převládajícím protestantským postojem v rozporu. Někteří by mohli říci, že se liší i od mnohého, co na toto téma sama napsala. Dokonce se objevily názory, že když je psala, byla v chápání ospravedlnění a posvěcení poněkud zmatená a své pojmy si ujasnila výrokem napsaným až v roce 1895, jež se nachází v knize *Messages to Young People (Poselství mládeži)*. Tam napsala „O vnitřní spravedlnosti svědčí spravedlnost vnější. ... Spravedlnost, kterou jsme ospravedlněni, je připočtená; spravedlnost, kterou jsme posvěceni, je sdílená. Ta první je naše oprávnění na nebe, ta druhá je naše způsobilost pro nebe.“³

Z toho má být zřejmé, že když psala tato slova, začala uvažovat o připočtení jako o výlučně právním úkonu a o sdílení jako o tom, co odkazuje na změnu života jednotlivce následující po ospravedlnění. Někteří se domnívají, že od té doby ve svých spisech již nezaměňovala role ospravedlnění a posvěcení. Otázkou však zůstává, jestli před tímto datem je skutečně zaměňovala.

Také se naznačuje, že se mohla mýlit, stejně jako se mýlil Nátan, když Davida povzbuzoval ke stavbě chrámu, aby tento nápad Bůh záhy vetoval. Není pochyb o tom, že se mohla dopustit a také se dopustila podobných chyb. To by však byl případ chybného osobního úsudku, nikoli chybné inspirace, stejně jako Nátanova chyba byla omylem osobního úsudku. A Ellen Whiteová v souvislosti se svými spisy poznamenala: „Nenapíšu do časopisu jediný článek, který by vyjadřoval pouze mé vlastní myšlenky. Tyto myšlenky přede mnou Bůh otevřel ve vidění – jsou vzácnými paprsky světla zářícími od trůnu.“⁴

¹ Clifford Goldstein, „By Grace Alone?“, *Adventist Review* (22. června 2000), str. 9.

² Tamtéž.

³ Ellen G. White, *Messages to Young People* (Mountain View: Pacific Press, 1930), str. 35.

⁴ Ellen G. White, *Testimonies for the Church* (Mountain View: Pacific Press, 1948), 5T 67.

Jak napsal T. Housel Jemison: „Snažit se rozlišovat, s výjimkou každodenních zkušeností a životopisných záznamů, je nebezpečné. To znamená, že namísto jasného prohlášení posla, o němž tvrdí, že věří v jeho inspirovanost, člověk jako kritérium staví svůj vlastní úsudek. Pokud nelze přijmout slovo posla, pak by se neměla přijímat žádná z poselství jako pocházejících od Boha.“⁵

Je zřejmé, že Ellen Whiteová své myšlenky postupem času zpřesňovala a vyjadřovala jasněji, ale nijak zásadně je neměnila.

Pokračujeme-li v diskusi o ospravedlnění, všimněme si, že Herbert Douglass ve své knize *The Messenger of the Lord (Posel Páně)* uvádí, že jako první pravidlo výkladu je nutné pojmout širší kontext a „než dospějeme k závěru, obsáhnout vše, co prorok k probíranému tématu řekl.“⁶ Souhlasíme-li s tímto pravidlem, musíme tedy do našeho úsilí o porozumění názoru Ellen Whiteové na ospravedlnění zahrnout i citáty, které jsou předmětem naší úvahy.

Navíc by se mohlo zdát, že používá termín ospravedlnění ve dvou významech. První použití lze chápat v obecně přijímaném smyslu, že hříšník je prohlášen za spravedlivého, objektivně považován Bohem za spravedlivého díky Kristově spravedlnosti, která mu je připočtena.

„Kristova milost ospravedlňuje hříšníka bezplatně, bez jakýchkoliv jeho zásluh nebo nároků. Ospravedlnění je úplným, naprostým odpuštěním hříchu. Hříšník je omilostněn v okamžiku, kdy vírou přijme Krista. Kristova spravedlnost je mu připočtena a on už nemá pochybovat o Boží odpouštějící milosti.“⁷

„Odevzdáš-li se mu a přijmeš-li ho za svého Spasitele, jsi jeho zásluhou považován za spravedlivého, ať už byl tvůj život sebehříšnější. Kristův charakter stojí na místě tvého charakteru a Bůh tě přijímá tak, jako bys nezhřešil.“⁸

S tímto chápáním souhlasí prakticky všichni křesťané.

Problémy u Ellen Whiteové vznikají v souvislosti s druhým užitím slova ospravedlnění, protože zde jej používá subjektivně, tedy nejen v přičítajícím, ale i ve zkušenostním smyslu.

„Modlíš-li se upřímně a odevzdáváš-li Bohu nitro, tělo i ducha, oblékáš si celou Boží zbroj a otevíráš se Kristově spravedlnosti; a jediné ta – Kristova **připočtená** spravedlnost – tě činí schopným čelit ďábovým nástrahám.“⁹

„Kristus oblékl své božství do lidství a obstál ve zkoušce v oblasti chuti, ctižádosti a lásky ke světu, čímž umožnil člověku zachovávat Boží přikázání skrze svou **připočtenou** spravedlnost.“¹⁰

„Ten, kdo dodržuje zákon skrze **připočtenou** Kristovu spravedlnost, splňuje všechny nároky, které Bible předkládá; ...“¹¹

To jsou jen tři z řady podobných výroků. Tato tvrzení si zaslouží naši pozornost.

Jak jsme již poznamenali, velká část protestantismu trvá na tom, že ospravedlnění je právní opatření mimo nás, které člověku nepřináší žádnou zkušenost. Existují však někteří, jejichž počet stále roste,

⁵ T. Housel Jemison, *A Prophet Among You* (Mountain View: Pacific Press, 1955), str. 398.

⁶ Herbert E. Douglass, *Messenger of the Lord* (Nampa: Pacific Press, 1999), str. 394.

⁷ Ellen G. White, *The Faith I Live By* (Washington: Review and Herald, 1973), str. 107.

⁸ Ellen G. White, *Steps to Christ* (Washington: Review and Herald, 1982), str. 62.

⁹ Ellen G. White, *Sons and Daughters of God* (Washington: Review and Herald, 1955), str. 346; zvýraznění přidáno.

¹⁰ Ellen G. White, *Signs of the Times* (18. června 1894), 3. svazek, str. 125; zvýraznění přidáno.

¹¹ Ellen G. White, *Signs of the Times* (1. října 1894), 3. svazek, str. 153; zvýraznění přidáno.

kteří se domnívají, že povaha reformačního sporu s katolicismem si vynutila důraz, který byl ve skutečnosti jen nevyvážeností pravého významu tohoto pojmu. Navíc se ukázalo, že, sám Luther netrval - jak se někteří domnívali - na výlučně právních aspektech ospravedlnění.

Robin A. Leaver ve své studii *Luther on Justification* napsal, že Luther „neučil, že když jednotlivec jednoduše uvěří, že je ospravedlněn, tak že jeho spása je jistá, bez jakéhokoli poukazu na osobní přítomnost Krista přebývajícího v člověku.“¹² Cituje Luthera, který napsal:

„Mezi význačnými učiteli jsou někteří, kteří říkají, že odpuštění hříchů a ospravedlnění z milosti spočívá výhradně v božském připočtení, tj. v tom, že v Božím účtování stačí, aby ten, komu Bůh počítá nebo nepočítá hřích, byl tímto ospravedlněn nebo neospravedlněn ze svých hříchů.“ (Lk 1,13). Luther to dále charakterizuje jako „strašné, příšerné chápání“.¹³

To, že biblické ospravedlnění je právní, soudní (forenzní) záležitostí, žádný biblista nepopírá. Ve skutečnosti tomu tak musí být. Citujme Phillipsovu parafrázi Římanům 3:20: „**Žádný člověk se nemůže před Bohem ospravedlnit dokonalým plněním požadavků Zákona – právě rovné pravítka tohoto Zákona nám ukazuje, jak jsme křiví.**“ Neexistuje tedy jiný způsob, jak můžeme být ospravedlněni, než skrze Kristovu dokonalost, která je nám připočtena. Jsme ospravedlněni zdarma z milosti skrze Kristovu krev (Římanům 3:24; 5:9.16). Cokoli nám z milosti náleží, je vždy naprosto bez zásluhy a bez nároku.

Někteří naznačují, jak jsme již dříve poznamenali, že Ellen Whiteová měla v době, kdy psala diskutované citáty, poněkud popletené chápání ospravedlnění a posvěcení. Pokud je však ospravedlnění vždy jen soudní záležitostí a zkušenost se nachází pouze v posvěcení, a pokud připočtení vždy znamená pouze právní prohlášení, v tom případě byla Ellen Whiteová zmatená ještě nějakou dobu poté, co napsala výrok, který se nachází v *Messages to Young People (Poselství mládeži)*. Například v roce 1896 napsala, že Spasitel „svědčí o tom, že skrze jeho **připočtenou** spravedlnost bude věřící člověk poslušný Božím příkázáním“¹⁴ a v květnu stejného roku napsala, „Ať je Bohu prokazována dokonalá poslušnost skrze **připočtenou** spravedlnost Kristovu...“¹⁵ Zdá se tedy, že se „nechytila“ ani o rok později.

S tímto argumentem je však spojen další problém. Pokud v této oblasti samotná Ellen Whiteová neměla jasno, nebo byla naivní, vyvstává otázka, která je za podobných podmínek často kladena: Můžeme si být jisti, že se nedopustila omylu i v jiných věcech? V tomto bodě pouze dosvědčujeme svou víru v inspiraci a spolehlivost Ducha proroctví, jak se projevuje ve spisech Ellen Whiteové.

V témže roce 1896 vyšla její důležitá kniha *Thoughts From the Mount of Blessing (Myšlenky z hory blahoslavenství)*. Na straně 114 se dočteme, že „Boží odpuštění není jen soudní akt, kterým nás Bůh osvobozuje od odsouzení. Není to jen odpuštění **kvůli** hříchu, ale osvobození **od** hříchu. Je to vylití zachraňující lásky, která proměňuje srdce.“ [zvýraznění jsou přímo originálu knihy Ellen Whiteové]

Používá zde termín odpuštění, který však musí zahrnovat ospravedlnění, protože píše: „Odpuštění a ospravedlnění je jedna a tatáž věc.“¹⁶ Čteme tedy: „Mít odpuštěno tak, jak odpouští Kristus, znamená nejen mít odpuštěno [být ospravedlněn], ale být obnoven v duchu naší mysli.“¹⁶

¹² Robin A. Leaver, *Luther on Justification* (St. Louis: Concordia, 1975), str. 58.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ Ellen G. White, *Signs of the Times* (16. ledna 1896), 3. svazek, str. 264; zvýraznění přidáno.

¹⁵ Ellen G. White, *Signs of the Times* (28. května 1896), 3. svazek, str. 296; zvýraznění přidáno.

¹⁶ Ellen G. White, *Ms 21, 1891, par. 33*, v F. D. Nichol, editor, *Seventh-day Adventist Bible Commentary* (Washington: Review and Herald, 1980), 6. svazek, str. 1070.

Tento vhled, že odpuštění a ospravedlnění jsou synonyma, samozřejmě není u Ellen Whiteové ojedinělý. *International Standard Bible Encyclopedia*¹⁷ tvrdí, že ve spisech apoštola Jana se „vyznání hříchů, které vede k odpuštění, zdá být jen jiným názvem pro ospravedlnění, které přináší pokoj.“ A uvádí, že Pavel „zřídka používá termín ‚odpuštění‘, ale na jeho místě dává přednost ‚ospravedlnění‘. V jeho chápání jsou to prakticky synonyma.“¹⁸

Představa, že ospravedlnění je vždy pouze právním prohlášením, totiž neodpovídá některým nedávným teologickým myšlenkám. Evangelikální autor John R. W. Stott trvá na tom, že učení o tom, že jsme ospravedlněni v Kristu, „znemožňuje, abychom o ospravedlnění uvažovali jako o čistě vnější transakci.“¹⁹ A *Seventh-day Adventist Bible Commentary* (*Biblický komentář Adventistů sedmého dne*) uvádí, že ospravedlnění je „**očistění** a obléknutí nového člověka ‚stvořeného podle... svatosti‘ (Ef 4,24, zvýraznění přidáno).“²⁰ Teolog Joachim Jeremias napsal: „Boží osvobozující rozsudek [ospravedlnění] není jen soudní (forezní) povahy, není to ‚jakoby‘, ... Je to počátek nového života, nové existence, nového stvoření skrze dar Ducha svatého.“²¹

Vrátíme-li se k chápání ospravedlnění u Ellen Whiteové, všimněme si znovu výroku, který jsme citovali dříve a který demonstruje její názor – *Steps to Christ (Cesta ke Kristu)*, str. 62. Potvrzuje, že pokud svůj život odevzdáme Kristu a přijmeme Ho za svého Spasitele, bez ohledu na to, jak jsme byli hříšní, je Jeho charakter přijat místo našeho a Bůh na nás pohlíží, jako bychom nezhřešili. To je soudní (forezní) ospravedlnění. Hned však plynule spojuje subjektivní a soudní (forezní):

„Kristus navíc mění srdce. Vírou přebývá ve tvém srdci. Vírou musíš udržet toto spojení s Kristem a denně musíš podřizovat svou vůli jeho vůli; a pokud tak budeš činit, bude Kristus působit v tobě chtění i činění podle Jeho dobré vůle.“²²

Obecně se shodneme na tom, že proměna, posvěcení, začíná současně s ospravedlněním. Potíž je však v tom, že tato proměna **je spojena s ospravedlněním**. Jak jsme si totiž všimli, mnohým se jako ustálené biblické učení zdá být to, že ospravedlnění je jen účetním záznamem.

Ale je tomu tak? Ukazuje Bible jasně a důsledně, že pojmy překládané slovem ospravedlnění nebo příbuznými slovy jsou vždy soudním (forezním) výrokem?

V důležitých ohledech je odpověď teologická, nikoli jazyková. A teologie často závisí na vzdělání, filozofii, předsudcích a duchovní zkušenosti člověka. Jak poznamenal Frederick Buechner, teologie člověka je „v podstatě autobiografií.“²³

Pokud se tedy ptáme: „Co říká řečtina?“, lingvistika tento problém mnohdy neřeší. Odpověď často závisí na osobě, která z řečtiny překládá. Jaký význam přijme za svůj, záleží v nemalé míře na teologických sklonech daného člověka. Tak je tomu i v případě slov spojených s ospravedlněním v Bibli.

¹⁷ Geoffrey W. Bromily, ed., *International Standard Bible Encyclopedia* (Grand Rapids: Eerdmans, 1982), 2. svazek, str. 1171.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ John R. W. Stott, *The Cross of Christ* (Downers Grove: Intervarsity, 1986), str. 119.

²⁰ F. D. Nichol, editor, *Seventh-day Adventist Bible Commentary* (Washington: Review and Herald, 1980), 6. svazek, str. 88.

²¹ Cituje W. T. Purkiser, Richard S. Taylor, Willard H. Taylor v knize *God, Man, and Salvation* (Kansas City: Beacon House, 1977), str. 399.

²² *Steps to Christ*, s. 62-63.

²³ Kazatel a spisovatel Frederick Buechner ve své knize *The Alphabet of Grace* (1970) napsal, že „ve své podstatě je většina teologie, stejně jako většina beletrie, především autobiografií.“

Příkladem teologické zaujatosti může být exegze slova **katargethe** v Římanům 6:6, které je v KJV [pozn. překl.: v překladu Bible krále Jakuba] překládáno jako „zničený“. Jeden exegeta zastává názor, že slovo přeložené jako zničit „neznamená potlačit, oslabit nebo učinit nečinným – znamená zničení, přemístění, zboření něčeho, co stojí v cestě.“²⁴ Jiný trvá na tom, že znamená „vyřadit z provozu nebo z činnosti. Je příliš silné, když se vykládá jako ‚zničit‘ či ‚vyhladit‘.“²⁵ Je zřejmé, že teologický postoj každého vykladače ovlivnil jeho chápání. Tak je tomu i s chápáním ospravedlnění.

Klíčovým pojmem při řešení našich potíží s ospravedlněním je **dikaiousune**. Toto slovo má ve skutečnosti velmi široký významový rozsah,²⁶ což nám říká, že jeho interpretace v konkrétním textu často závisí nejen na lingvistice a kontextu, které problém ne vždy řeší, ale také, někdy rozhodujícím způsobem, na teologickém zaměření člověka.

Lexikografové biblické řečtiny Thayer a Arndt-Gingrich a další nás informují, že v Pavlových spisech se **dikaiousune** vztahuje k charakteru. „U Pavla,“ říká Thayer, je to „stav přijatelný pro Boha, který se stává hříšnickovým vlastnictvím skrze víru, jíž přijímá jemu poskytnutou Boží milost skrze vykupitelskou smrt Ježíše Krista.“²⁷ Jeden z jeho významů definuje jako „označení vlastností **dikaious**: spravedlnost, správnost“, „vlastnosti, které od lidí vyžaduje Bůh.“²⁸ Presbyteriánský teolog A. A. Hodge v souvislosti s Římanům 8:3.4 poznamenává, že **dikaiousune**, spravedlnost, „je charakter **dikaious** [toho spravedlivého], to v něm, co uspokojí zákon.“²⁹ Kontext toto podporuje.

Tyndale *New Testament Commentary* ve svém komentáři ke Galatským 2:17³⁰ Arndta-Gingricha cituje v souvislosti s tím, že hříšníci jsou „ospravedlnění, ... prohlášeni a považováni za spravedlivé [což je právní ospravedlnění], a tím se stávají **dikaious** (spravedliví) [a] **přijímají** božský dar **dikaiousune** (spravedlnosti).“ Dále pak pokračuje a konstatuje:

„To odráží moderní odklon od čistě soudního (forenzního) pojetí ... (které se v krajních případech může podobat právní fikci) ... [J]e důležité si uvědomit, že být 'napraven' před Bohem [být ospravedlněn] zahrnuje následnou úplnou změnu našeho morálního chování (ačkoli to samo o sobě by nás nikdy nemohlo Bohu doporučit).

Ten, kdo se vírou stává **dikaious** (spravedlivým), vysvětluje *Theological Dictionary of the New Testament* (*Teologický slovník Nového zákona*), přijímá vírou do svého života Boží **dikaiousune** („spravedlnost darovanou Bohem“³¹) jako „Boží moc a spásu.“³² **dikaiousune** tedy označuje kvality spravedlnosti,³³ „moc nového života“,“³⁴ kterou věřící přijímá s ospravedlněním.

V předchozích dvou citátech je slovo, které je klíčem k řešení našeho problému. Tím slovem je **moc**.

²⁴ Donald S. Metz, *Studies in Biblical Holiness* (Kansas City: Beacon House, 1971), str. 143.

²⁵ R. C. H. Lenski, *St. Paul's Epistle to the Romans* (Columbus: Wartburg, 1945), str. 402.

²⁶ R. V. C. Tasker, ed., Tyndale N.T. Commentaries, *The Gospel According to St. Matthew* (Grand Rapids: Eerdmans, 1979), str. 280, poznámka pod čarou.

²⁷ Joseph Henry Thayer, *Greek-English Lexicon of the New Testament* (Grand Rapids: Zondervan, 1970), str. 149.

²⁸ William F. Arndt, Wilbur Gingrich, *A Greek-English Lexicon of the New Testament* (Chicago: U of Chicago P, 1957), str. 195.

²⁹ Archibald A. Hodge, *The Atonement* (Grand Rapids: Baker, 1974), str. 262.

³⁰ Tyndale NT Commentaries, *The Epistle of St. Paul to the Galatians*, (Grand Rapids: Eerdmans, 1980), s. 80-81.

³¹ Arndt-Gingrich, str. 196.

³² Geoffrey W. Bromily, ed., *Theological Dictionary of the New Testament* (Grand Rapids: Eerdmans, 1985), 3. svazek, str. 171.

³³ Colin Brown, ed., *New International Dictionary of the New Testament* (Grand Rapids: Zondervan, 1978), 3. svazek str. 354.

³⁴ *Theological Dictionary of the New Testament* (Grand Rapids: Eerdmans, 1985), 3. svazek, str. 174.

Když prozkoumáme smysl více než dvou desítek citátů z Ducha proroctví – citátů, které hovoří o spravedlnosti, milosti a moci jako o **připočtených** při ospravedlnění – objeví se zajímavý společný koncept. V každém z nich je explicitní nebo implicitní myšlenkou **zmocnění**. „Svou připočtenou milost a moc dává všem, kdo ho vírou přijímají.“³⁵ „Beze mne nemůžete dělat nic“, ale v něm a skrze jeho spravedlnost, která je nám **připočtena**, můžeme dělat všechno.“³⁶ „Každý pravý křesťan bude silný nikoliv v síle a zásluhách svých dobrých skutků, ale ve spravedlnosti Kristově, která se mu skrze víru **připočítá**.“³⁷

Jako při stvoření Bůh „řekl a stalo se“ (Žalm 33:9), tak když Bůh prohlašuje člověka za ospravedlněného, není to jen deklarativní, ale také dynamické (mocné).

„V Božím slově je stejná tvořivá síla, která kdysi vytvořila světy. Toto slovo uděluje sílu a plodí život. Každý příkaz je zároveň i zaslíbením. Pokud jej přijímáme a necháváme proniknout do našeho nitra, přináší s sebou život nekonečného Boha, mění naši přirozenost a naše nitro znovu utváří k Božímu obrazu.“³⁸

„Boží slovo je ... dynamické (mocné). Je naplněno silou, kterou pocítují ti, kdo jej přijímají.“³⁹ „Slova Páně měla vždy sílu odpovídající jejich zvláštnímu charakteru a byla účinná pro svůj zvláštní účel.“⁴⁰ Již dříve jsme citovali J. Jeremiase, který tvrdil, že Písmo „není pouhým slovem, ale je to Boží slovo, které působí a vytváří život. Boží slovo je vždy účinné.“

Jsem přesvědčen, že právě toto chtěla Ellen Whiteová vyjádřit ve svých předmětných prohlášeních o připočítaném ospravedlnění a v podobných výrocích, v nichž se někomu zdá, že je připočtení použito neobvyklým způsobem.

„Skrze víru v Jeho jméno nám **připočítá** svou spravedlnost **a ta se stává živým principem [silou] v životě**...“⁴¹

Pojem „zmocnění“ Ellen Whiteová neklade do souvislosti výlučně s posvěcením, neboť posvěcení je možné **pouze jako důsledek zmocnění**. Zmocnění tedy musí předcházet posvěcení. Zmocnění spojuje s ospravedlněním, protože zmocnění doprovází ospravedlnění, koexistuje s ním, činí z něj dynamické (mocné) „účinné slovo“. Jako vychází světlo ze slunce, tak vychází tato moc z ospravedlnění. Když tedy Bůh prohlásí člověka za spravedlivého, není to pouhé právní prohlášení, které se zapíše do nějaké nebeské knihy zaznamenávající změnu stavu. Protože Boží slovo je mocné, způsobuje toto prohlášení změnu stavu. Nyní, v důsledku Božího zmocnění k připočtené spravedlnosti, začíná posvěcení jako proces okamžitě. Je zahájeno ospravedlněním. Proto mohla Ellen Whiteová napsat: „Ospravedlnění znamená, že svědomí očištěné od mrtvých skutků je umístěno tam, kde může přijmout požehnání posvěcení.“⁴²

V autoritativní studii „Spasení“ od Ivana Blazena v knize *Handbook of Seventh-day Adventist Theology* (*Příručka teologie adventistů sedmého dne neboli Přehled adventistické teologie*) čteme,

³⁵ Ellen G. White, *Manuscripts Release* (Silver Spring: E. G. White Estate, 1996), 6. svazek, str. 341.

³⁶ *Review and Herald*, 1. července 1890, 2. svazek, str. 407.

³⁷ *That I May Know Him* (Washington: Review and Herald, 1964), str. 150.

³⁸ *Education* (Mountain View: Pacific Press, 1942), str. 126.

³⁹ *Theological Dictionary of the New Testament* (Grand Rapids: Eerdmans, 1985), 3. svazek, str. 508.

⁴⁰ Alan Richardson, ed., *Theological Word Book of the Bible* (London: SCM, 1957), str. 284.

⁴¹ *That I May Know Him*, str. 302; zvýraznění přidáno.

⁴² *Seventh-day Adventist Bible Commentary*, 7. svazek, str. 908.

„Ospravedlnění je mnohem mocnější skutečností než pouhá právní náprava v nebeských knihách. Je to svržení nelegitimní autority, která brání posvěcenému životu, a nastolení takové božské autority, která jej umožňuje.“⁴³

Na základě Bible a Ducha proroctví tedy uznávám, že často, když Ellen Whiteová v bezprostředním kontextu hovoří o připočtené spravedlnosti (ospravedlnění nebo odpuštění) jako o soudní [objektivní] nebo subjektivní, lze ten druhý význam chápat jako vnitřní.

Co z toho tedy vyvozujeme? Že skutečně pouze vírou skrze milost nás Bůh vidí, prohlašuje, přijímá za spravedlivé. Výsledkem tohoto prohlášení však není a nemůže být jednoduše jen právní postavení. Protože Boží slovo je vždy dynamické (mocné), ospravedlnění s sebou nese oživující duchovní energii, která promění ty, kdo jsou ospravedlňováni vírou.

V souladu s tím Blazen píše o ospravedlnění „jako o zdroji posvěceného života.“⁴⁴

Na základě této studie můžeme dojít k závěru, že ospravedlnění není pouze forenzní, soudní a právní, ale také subjektivní a zkušenostní.

Tuto skutečnost však není třeba vnímat tak, že by nějakým způsobem snižovala soudní (forenzní) aspekt. Jeden z mých korespondentů při obhajobě postoje „pouze mimo mě“ napsal: „Soudní (forenzní) akt, kterým mě soudce osvobozuje, se stává nejbáječnějším zážitkem na světě a může být tak báječným zážitkem jen proto, že je soudní (forenzní). Kdyby se to vše odehrávalo ve mně, jednoduše bych tomu nemohl věřit, stále bych o tom pochyboval; kdyby to nebyl akt samotného Soudce mimo mě.“

Nemohl by však někdo ohledně subjektivního a zkušenostního aspektu ospravedlnění reagovat takto: Souhlasím zcela a bez výhrad s tím, že Boží milosrdný čin, kterým mě v Jeho očích prohlásil a započtl za zcela nevinného, je báječným, naprosto nezaslouženým činem – je v tom však ještě něco víc?

Vzpomínám si na vyprávění o tom, jak se v dobách rytířů dva pěšáci dohadovali o barvě štítu jistého rytíře. Jeden z nich trval na tom, že byl černý, druhý říkal, že bílý. Ukázalo se, že jedna polovina jeho štítu byla černá, druhá bílá.

Bible jasně říká – a Ellen G. Whiteová to hojně podporuje – že křesťané se neradují jen z Božího odpuštění minulých hříchů, ale radují se také ze zaslíbení moci žít Jeho novým životem. Žít křesťanský život přijatelný pro Boha je pro křesťany samo o sobě stejně nemožné jako vymazat záznamy o svých hříších z nebeských knih. Obojí je možné pouze díky Boží milosti.

„Bud'te svatí, neboť já jsem svatý“, „usilujte o ... posvěcení, bez něhož nikdo neuvidí Pána“ (1. Petrův 1:16; Hebrejům 12:14), nejsou soudními (forenzními) výroky. Ať už křesťané definují svatost jakkoli, musí mít co do činění s životem a žitím. Je to záležitost zkušenosti. A aby byla v souladu s Písmem, musí jistě zahrnovat i spravedlnost charakteru, která přesahuje vlastní možnosti člověka. Slovy Ellen Whiteové,

„Svatost, kterou podle Božího slova [člověk] musí mít předtím, než může být spasen, je výsledkem působení Boží milosti, když se člověk podřizuje disciplíně a omezujícímu vlivu Ducha pravdy.“⁴⁵

⁴³ Raoul Dederen, ed., *Handbook of Seventh-day Adventist Theology* (Hagerstown: Review and Herald, 2000), str. 294.

⁴⁴ *Tamtéž*, str. 291.

⁴⁵ Ellen G. White, *Acts of the Apostles* (Mountain View: Pacific Press, 1948), str. 203.

Svatost je Božím darem skrze Krista [stejně jako je Božím darem skrze Krista osvobození] ... [Ti, kdo jsou znovuzrozeni], se Mu stávají podobnými, proměnění Jeho Duchem od slávy ke slávě. Od nejvyšší lásky k sobě samému přecházejí k nejvyšší lásce k Bohu a ke Kristu...“⁴⁶

„Naše vlastní síla je slabostí, ale ta, kterou dává Bůh, je mocná a učiní každého, kdo ji získá, více než vítězem.“⁴⁷

A zde je hojný důvod k větší a nadšené chvále našeho Boha. Nejenže odpouští a ospravedlňuje, což by se alespoň z lidského hlediska mohlo zdát jako jednodušší čin, ale bere nepřátelské, vzpurné, sobecké, svéhlavé, nemilující, často nenávistné lidské bytosti - „a takoví někteří z vás byli“ - a přetváří je, leští je, aby odrážely Jeho vlastní podobu. Proto žasnu nad ospravedlněním. Neméně se mohu divit posvěcení.

Tato změna postoje a životního stylu je stejně tak plně Božím dílem jako je jím odpuštění a zproštění viny. Stejně jako je na Něm člověk závislý, co se odpuštění týče, je na Něm také plně závislý pokud jde o vítězství. Jako je jedno nemožné bez bezprostředního Božího zásahu, tak je nemožné i to druhé. Vše je z milosti. Ellen Whiteová říká, že skrze ospravedlnění přichází jak soudní (forezní) zproštění viny, tak i zmocnění k vítěznému životu.

Nyní je třeba objasnit pojetí subjektivních aspektů připočtené spravedlnosti, jak se o nich zmiňuje Ellen Whiteová. Na začátku tohoto článku jsme se zabývali pojmem subjektivního aspektu ospravedlnění, jako by šlo o přísně římskokatolický pojem bez protestantské opory. Ale i když jak Ellen Whiteová, tak římský katolicismus – stejně jako mnozí protestantští teologové – tvrdí, že ospravedlnění má své zkušenostní i právní aspekty, zdaleka to neznamená, že oni a katolíci říkají totéž. Jediná podobnost spočívá v tom, že oba učí, že připočtená spravedlnost je víc než jen právní úkon. Jaký je tedy rozdíl mezi tím, co jsme nastínili o pohledu Ellen Whiteové na ospravedlnění, a postojem římských katolíků? Všimneme si několika rozdílů, které jsou důležité pro naši diskusi.

1. V učení Ellen Whiteové, adventistů a protestantů ospravedlnění nikdy neznamená to, co Buchanan⁴⁸ nazval „oblíbenou doktrínou“ katolického náboženství, že se ospravedlnění stává přirozeně vlastním v tom smyslu, že když je přijato, je pak vlastní, vlité, a tím pádem patří křesťanovi. **Ospravedlnění je darem milosti**, ať už máme na mysli ospravedlnění v tom smyslu, jak o něm někdy hovoří Ellen Whiteová, které označujeme jako subjektivní, nebo ať máme na mysli ospravedlnění, které nazýváme právním či objektivním. Je vždy, neustále a zcela pouze od Boha. Ospravedlnění skrze víru, ať už v jakémkoli kontextu, může být křesťanovi vlastní pouze tak, jako může žárovka nadále svítit – a sice dokud přetrvává tok elektrického proudu. Křesťané si tedy udržují ospravedlnění a pokračují v procesu posvěcení, jen Duch svatý neustále zůstává v jejich životě. Řečeno slovy Tridentského koncilu to neznamená, že „přilne k [duši] jako její vlastní svatost.“⁴⁹ Ellen Whiteová toto výslovně popírá. Píše: „[A]by si člověk uchoval ospravedlnění, musí být neustále poslušný, a to prostřednictvím aktivní, živé víry, která působí skrze lásku a očišťuje nitro.“⁵⁰ Je naše pouze ve smyslu „Krista v nás“, ať už to nazýváme pojmem subjektivní nebo objektivní. Subjektivním totiž rozumíme to, že křesťané se musí stát „účastníky božské přirozenosti“ (2Petr 1,4) ; musí to být „Kristus ve vás, ta naděje slávy“ (Kol 1,28).

⁴⁶ *Seventh-day Adventist Bible Commentary*, 6. svazek, str. 1117.

⁴⁷ Ellen G. White, *Testimonies for the Church* (Mountain View: Pacific Press, 1948), 2. svazek, str. 203.

⁴⁸ James Buchanan, *The Doctrine of Justification*, Students' Reformed Theological Library (Banner of Truth, nedatováno), str. 148.

⁴⁹ „Justification: I. [sic] The Catholic Doctrine of Justification,” section 2, *The Catholic Encyclopedia*, vol. 8 (New York: Appleton, 1910); shlednuto 1. února 2007, <http://www.newadvent.org/cathen/08573a.htm>

⁵⁰ Ellen G. White, *Selected Messages*, 1. svazek, str. 366.

2. V římském katolicismu se ospravedlnění děje vírou **a svatým životem**⁵¹ prostřednictvím svátosti, křtu - „ospravedlnění se uděluje ve křtu, svátosti víry.“⁵² U Ellen Whiteové ospravedlnění „přichází pouze skrze víru v Krista.“⁵³ Ona nepoužívá termín „víra sama“. To je pochopitelné a svědčí to o její teologické preciznosti, protože těchto slov se někdy používá bez výhrad, když ve skutečnosti ospravedlnění závisí na pokání a vyznání (1. Janův 1:9), na znovuzrození a obnově. „Zachránil nás, ... skrze koupel znovuzrození a obnovou Ducha Svatého ... abychom se ospravedlnění jeho milostí stali dědici v naději života věčného“ (Titus 3:5-7).

3. V katolicismu je posvěcení součástí ospravedlnění. „Ospravedlnění zahrnuje odpuštění hříchů, **posvěcení** a obnovu vnitřního člověka.“⁵⁴ Ellen Whiteová je definuje jako vzájemně se doplňující, ale rozdílné a odlišné ve výroku, který jsme citovali dříve: „Spravedlnost, kterou jsme ospravedlnění, je připočtená; spravedlnost, kterou jsme posvěceni, je sdílená. Ta první je naše oprávnění na nebe, ta druhá je naše způsobilost pro nebe.“

4. V katolicismu posvěcení jsou součástí ospravedlnění, ospravedlnění „znamená jak událost, kterou je zahájen křesťanský život, tak i **proces**, kterým je věřící obnovován.“⁵⁵ A jako proces bylo popsáno na tridentském koncilu.⁵⁶ Z biblického hlediska (Římanům 5:1) a podle spisů Ellen Whiteové však ospravedlnění není proces, ale okamžitá transakce proběhlá v jednom určitém okamžiku. „V okamžiku, kdy hříšník projeví opravdovou víru v zásluhy drahé smírcí oběti a chopí se Krista jako osobního Spasitele, právě v tom okamžiku je před Bohem ospravedlněn, protože je mu odpuštěno.“⁵⁷ Shrneme-li to, tvrdíme, že ospravedlnění má dva aspekty: právní (deklarativní) a subjektivní. To potvrzuje nejen Ellen Whiteová, ale i současní bibliční učenci. Subjektivní aspekt byl možná podceňován vzhledem k silnému reformačnímu důrazu na právní aspekt. Někdy se má za to, že připustit v oblasti ospravedlnění cokoli jiného než deklarativní aspekt je pro něj smrtícím oslabením. Pokud je správně chápán, neoslabuje však subjektivní aspekt ten objektivní o nic více, než že by zákon nějakým způsobem oslaboval milost. Soudní (forenzní) aspekt Lutherova ospravedlnění ohledně „spravedlnosti mimo nás“ si zachovává své místo, kterým je milostivé, bezplatné připočtení Kristových zásluh na účet kajícího se hříšníka. Toto je jádro ospravedlnění. Souběžným subjektivním aspektem ospravedlnění, který potvrzuje Bible i Ellen Whiteová, je Boží reakce na volání hříšníka, kdy mu Bůh poskytuje moc, která hříšníkovi umožňuje usilovat v životě o svatost. A opakujeme, že druhý stejně jako i první aspekt je mimo dosah samotného hříšníka.

Thomas A. Davis působil sedmnáct let v Review and Herald Publishing Association v různých redakčních funkcích a deset let jako redaktor na Filipínách a v Indii. Publikoval desítky článků a tucet knih, z nichž nejznámější je *How to Be a Victorious Christian (Jak být vítězným křesťanem)*. Vystudoval Canadian University College a předtím, než byl přizván do týmu připravujícího *Seventh-day Adventist Bible Dictionary (Biblický slovník adventistů sedmého dne)*, působil jako pastor v Kanadě. Po svém odchodu do důchodu pokračoval v psaní a spolu se svou ženou hodně cestoval a přednášel o křesťanském životě na seminářích.

⁵¹ John Armstrong, gen. ed., *Roman Catholicism* (Chicago: Moody, 1994), str. 203; zachováno původní zvýraznění.

⁵² *Catechism of the Catholic Church* (New York: Doubleday, 1995), str. 536.

⁵³ Ellen G. White, *Signs of the Times*, 22. srpna 1892, 2. svazek, str. 507.

⁵⁴ *Catechism of the Catholic Church*, str. 544; zvýraznění přidáno.

⁵⁵ *Roman Catholicism*, str. 203; zachováno původní zvýraznění.

⁵⁶ *Tamtéž*, str. 317.

⁵⁷ Ellen G. White, *Our High Calling* (Washington: Review and Herald, 1961), str. 52.